

EDITORIAL

Hawanan ang nagalikop nga kadulom sang laye militar

Masobra lima na ka dekada ang nagligad, apang nagapabilin sa gihapon nga nagalikop sa bug-os nga pungsod ang kadulom sang laye militar nga ginpapanaog ni Ferdinand Marcos Sr. sadtong Setyembre 21, 1972. Ilabi pa nga naglala ang kadulom nga ini sa atubang sang wala pagpang-alang-alang nga pasismo kag korapsyon sang gubyerno ni Ferdinand Marcos Jr., bata sang diktador, samtang sobra-sobra ang pag-antus sang pumuluyong Pilipino, pagsanyad sang ila palangabuhian kag pagtapak sa ila mga kinamatarung.

Haraskal subong ang korapsyon sang nagapanguna nga mga upisyal sang rehimen Marcos-Duterte. Wala sila sang may ginakilala nga salabton sa pumuluyo. Direkta ang ila pagpakahuya, pagbalewala, ukon pagtorse sa nagaluntad nga laye sang reaksyunaryo nga sistema. Pareho sang una sa idalom sang diktadurang Marcos, ang "demokrasya" sa idalom ni Marcos Jr ang isa lang ka baratuhon nga dekorasyon sa iya gahum nga wala sang ginakilala nga dulunan.

Uyat subong sang grupo nga Marcos-Duterte ang bug-os nga makinarya sang gubyerno. Ginagamit nila nga nagapanguna nga instrumento

sang pagkontrol sa katilingban ang Armed Forces of the Philippines (AFP) kag Philippine National Police (PNP) kag ang mga brutal, maduguon kag direkta nga iligal nga taktika sang pagpamahog kag pagpanumpo sa pumuluyo. Ginagamit sini ang National Task Force-Elcac, nga unang gintukod ni Rodrigo Duterte, agud ipaidalom sa hugot nga kontrol ang tanan nga ahensya sang gubyerno, gamit ang pamahog nga maakusaran nga nagabulig sa "terorismo."

Tanan nga sanga kag ahensya sang reaksyunaryo nga gubyernong Marcos ang tigsunod lang sa iya nga mando. Haklab sang supermayorya

nga maki-Marcos kag maki-Duterte ang kongreso, amo man ang senado kag mababang kapulungan. Ang tingog sang isa ka hakop nga minoryang mga oposisyunista ang pilit nga ginalumisan sang mga suluguon ni Marcos kag Duterte, agud ibunggo ang anuman nga gusto ni Marcos kag ni Duterte.

Sugod sang nagpungko sa poder, may pila ka kaso na batuk sa mga Marcos ang ginbasura sang Korte Suprema kag iban nga korte nga kabahin ang naglab-ot sa ₱1.7 bilyon nga kinawat nga manggad.

Sa idalom sang paghari-harian sang bata sang diktador nga si Marcos Jr, sobra-sobra ang paggamit sang gahum kag pondo sang pungsod. Kwestyunable man, imoral ukon athag nga iligal ang isa ka patakaran, programa ukon tikang, ginapabakod ini kag ginatugyan sa ila ni Marcos kag Duterte. Kasubong sini nga "katampad" ang ginahatag sang mga alipures nila

sa mga sinakpan sang diktador kag pasista, kabaylo siyempre sang pondo, pabor ukon pwesto. Athag ini nga ginapakita subong sa hambalanon sang "confidential and intelligence funds" (CIF) nga natalana nga liwat itigana sa upisina ni Marcos (halos P5 ka bilyon) kag kay Sara Duterte (₱650 milyon). Ini ang kwarta sang pumuluyo nga sikreto nga ginagasto ni Marcos kag Duterte nga wala sang salabton sa pumuluyo. Sa sini nga pamaagi man ginaduso sang mga alipures ni Marcos ang pagtukod sang ₱500-bilyon nga Maharli-

ka Investment Fund halin sa pondo sang pumuluyo nga ipa-uyatan kay Marcos agud ibutang sa negosyo sang iya ginapaboran nga mga gaway nga dalagkong kapitalista.

Samtang kada adlaw ang pag-antus kag pagpangabudlay sang masang anakbalhas nga sugpunon ang ila gamay nga kita para mapakaon ang ila mga pamilya, sako man ang paglingaw-lingaw kag pagpagusto ni Marcos kag iya pamilya kag upisyal sa iban nga pungsod, sa tabon sang kuno pagbuyok sa mga dumuluong nga kapitalista nga mamuhunan ukon maglagaw sa Pilipinas. Ang magalab-ot sa isa kag tunga ka bilyon piso nga badyet ni Marcos sa pagbyahe sa 2024 ang halos tatlo ka pilo nga mas dako kaysa sadtong 2022, kag 5,000% kumpara sa badyet para diri sadtong 2021.

Ang masobra ₱5-trilyon nga ginsugyot nga badyet ni Marcos para sa 2024 ang isa ka dambuhala nga badyet para sa korapsyon. Pinakadako nga bahin sini ang natigana sa mga proyekto pang-imprastraktura (mga taytay, karsada, riles, kag iban pa) nga ginakuhaan sang ginatos ka milyon piso nga kikkak nga ginabulsa sang mga burukrata kapitalista, kasabwat ang dalagko nga mga negosyante, kag mga dumuluong nga bangko kag korporasyon. Madamo sa mga proyekto nga ini ang nagtabog sa masa sa ila duta nga

ginatalauma ukon ginapuy-an, naghakot kag nagaguba sa kinaiyahan kag nagadala sang ilabi ka dako nga kalamidad.

Kasugpon sang haraskal nga korapsyon kag pagpanghakot sang pondo sang pumuluyo, patarasak ang pampulitika nga pagpang-ipit kag paggamit sang mahigko nga taktika sang estado, agud pahipuson ang mga kritiko sang rehimen Marcos kag kakson ang tanan nga sablag sa korapsyon kag sa mga programa nga kontra-imol kag kontra-pumuluyo. Nagabaskog nga nagabaskog ang pag-atake kag paghamlet sa mga komunidad sa kabukiran, pampamomba kag pagpang-istraping, pwersahan nga pagpasunder sa mga sibilyan, mga kaso sang pagpatay kag mga masaker. Nagadamo ang kaso sang pag-abdak, pagtorturyur kag pagdula sa mga aktibista nga naga-alagad para sa kaayuhan sang masa.

Daw kasubong nga wala sang katapusan ang kadudulman kag kahadlok sang paghari ni Marcos Jr, sang gahum sang tiraniko kag terorista nga paghari sang estado. Apang ang matuod, ang pagliso sa todo pasista nga kabangis kag patarasak nga korapsyon sa idalom sang rehimen Marcos ang palatandaan sang sobra nga pagkadunot sang nagahari nga sistema sang malakolonyal kag malapyudal. Ang

mga ini ang ilabi nga nagapadasig sa pagkadunot sang nagahari nga sistema, kag nagatudok sa kamuklatan sang pumuluyo nga dapat sila maghulag agud pangapinan ang ila interes kag mga kinamatarung, kag isulong ang handum para sa rebolusyonaryo nga pagbag-o sang katilingban.

Subong, labaw san-o man, kinahanglan maghulag sang pumuluyong Pilipino agud hawanan ang kadulom nga ginalikop ni Marcos sa bug-os nga pungsod. Dapat nga gabuton kag isikway ang kahadlok nga pilit ginabuno sang terorista nga estado sa dughan sang pumuluyo. Pareho sa panahon sang laye militar, gusto sang mga pasistang reaksyunaryo nga mangibabaw ang pagkabalaka kag kahadlok sa pumuluyo, agud tapnaon ang ila pagbato.

Sa amo, kinahanglan ang kaisog, determinasyon kag nagadilaab nga militansya para usuyon ang banas sang pagbato, sa kasyudaran man ukon kabukiran, sa kadalanan ukon sa banas sang armado nga pagbato. Agud nga indi maghari ang kabalikawot sang rehimen Marcos, dapat nga manindugan kag mamatok ang tanan nga demokratikong sahi kag pwersa.

Ang laye militar sadtong 1972 ang deklarasyon sang gyera sang papet nga estado sang US batuk sa pumuluyong Pilipino. Pareho sang pagbato sadto sa pasistang diktadura, armado nga paghimakas ang pinakahinganihan subong sang pumuluyo para batuan ang terorismo sang estado, katimbang ang tanan nga iban pa nga possible nga porma kag pamaagi sang ululupod nga paghulag para batuan ang korapsyon, pasismo kag pagkapa-pet ni Marcos Jr.

Ang Partido Komunista ng Pilipinas ang nagaserbe nga ubod, taludtod kag pamunuan sang malapad nga pagbato sang pumuluyong Pilipino. Dapat lubos nga pabaskugon ang Partido, kabahin ang pagpamuno sini sa Bagong Hukbong Bayan, agud sigurohon ang tanan-bahin nga pagsulong sang rebolusyon kag pagpanguna sa martsa sang pumuluyo padulong sa masanag nga demokratikong bwasdamlag kag may matuod nga kahilwayan.

	
Tuig LIV No. 18 Setyembre 21, 2023	
Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.	
Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas	
 ang.bayan@cpp.ph	

Kaundan

Editorial: Hawanan ang nagalikop nga kadulom sang laye militar	1
Pondo para sa pasismo kag huyog	3
Ang multibilyon nga mga sikretong pondo	4
Buhin-badyet sa edukasyon	5
Aktibistang organisador, gin-abdak sa Negros	6
Oplan Pinta, kontra sa militarisasyon	6
Jhed kag Jonila: Nawong sang <i>fake surrender</i>	7
Sa malip-ot nga pulong	8
Lugi ang mga mangunguma sa humayan	9
Armado nga aksyon, ginlunsar sang BHB	10
Mga protesta	10

Dako nga pondo para sa pasismo kag huyog

Sa tunga sang nagalumapaw nga kawad-on sang pumuluyo tungod sa wala untat nga pagsaka sang presyo kag pagsangyad sang ekonomiya, nagasobra ang sugyot nga badyet sang rehimen US-Marcos sa trilyun-trilyon nga pondo para sudlan ang bulsa sang pipila, ilabi na ang matag-as nga burukrata kag heneral, kasabwat, kag kapamilya.

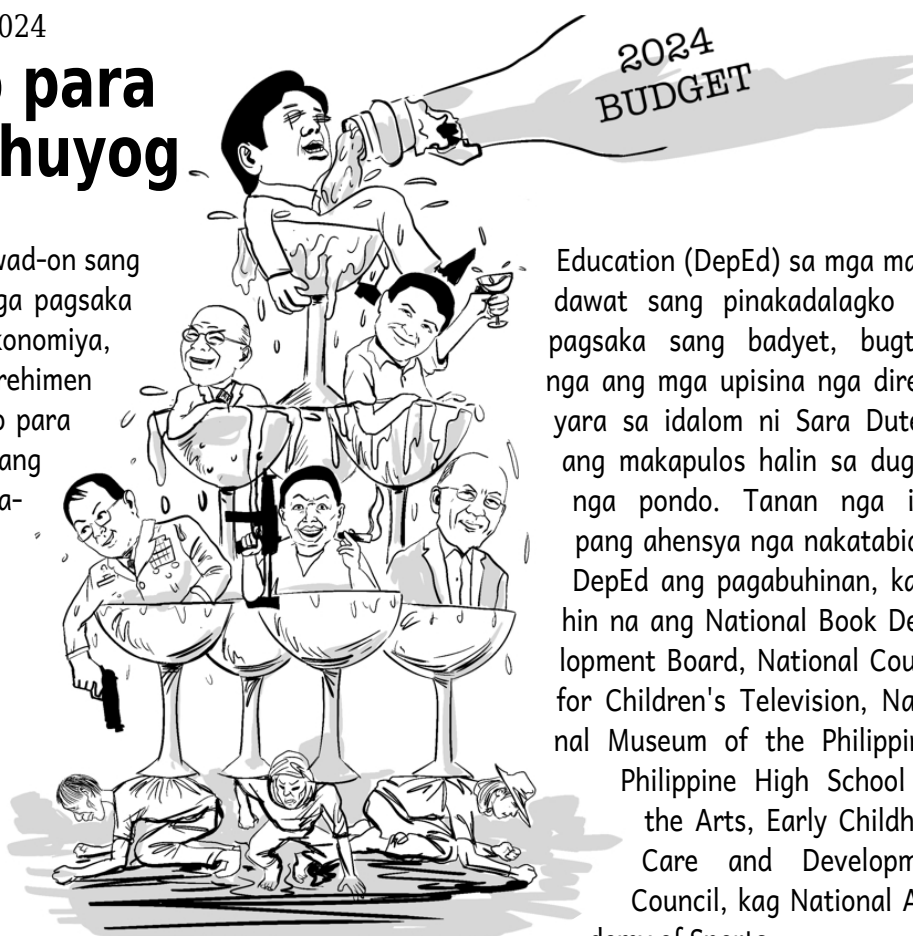
Dako nga kabutigan ang gunhambal sang rehimen nga "maki-imo" ang ₱5.768 trilyon nga pungsodnon nga badyet para sa 2024. Ang matuod, padayon nga ginakini sang rehimen ang pondo para sa serbisyo kag kaayuhan sang pumuluyo, samtang ginatigana ang dambuhala nga pondo para suportahan ang kita sang mga korporasyon kag militar. Ang utod-utod nga bulig pangkatilingban ang ginapagwa nga dako agud ilikaw ang atensyon halin sa kung ano ini kagamay kumpara sa kadakuon kag sakop sang mga problema sa kasamtangan.

Badyet para sa todo nga pasismo

Samtang ginapalapnag sang rehimen ang pinakadako nga bahin sang sugyot nga badyet ang makadto sa sandigan nga serbisyo, indi sini matago kung ano kadako ang pondo nga igadugang sa badyet sang militar.

Pinakataas ang pagsaka sa badyet sa depensa, nga may pagsaka nga 21.6% padulong ₱282.7 bilyon halin sa kasamtangan nga ₱232.5 bilyon.

Kabahin sa badyet nga ini ang P50 bilyon para sa "modernisasyon" sang Armed Forces of the Philippines, nga may pagsaka nga 82% halin sang nagligad nga tuig. Pagapondohan sini ang pagbakal sang mga gamit-militar, mayorya mga daan nga kagamitan halin sa US, pareho sang mga *multi-role fighter*, *radar*, barko, sistema sang misayl, helikopter, drone kag mga bomba sa masunod nga lima ka tuig. Dako nga bahin sa mga ini ang ginagamit batuk sa mga sibilyan kag ila mga komunidad sa

kontra-rebolusyonaryo nga gyera sang AFP sa kabukiran.

Kaundan man sang sugyot nga badyet ang ₱9.7 bilyon nga pondo para sa NTF-Elcac, kung sa diin ang ₱1.08 bilyon ang natigana sa pulis kag P8.64 bilyon ang para sa "Barangay Development Program." Madugay na nga nabuyagyag nga ang pondo nga ini ang nagadiretso sa bulsa sang mga opisyal sang AFP kag PNP, kag ginagamit man para sa todo nga pagsabwag sang kakugmat sa masang mangunguma kag minorya.

Magluwas sa mga ini, padayon nga ginasyop sang mga parasitiko nga retiradong suldado kag pulis ang pondo sang pungsod. Para sa 2024, mas dako ang gintigana nga pensyon para sa ila nga ₱129.82 bilyon, kumpara sa bug-os nga badyet para sa agrikultura nga ₱108.5 bilyon lang.

Pagkini sa serbisyo pangkatilingban

Samtang ginabusog sang estado ang pulis kag militar, todo naman ang pagkini sini sa pondo para sa serbisyo pangkatilingban.

Sa masunod nga tuig, pihak kag pihak ang budget cut sa mga sandigan nga serbisyo. Samtang ginahambal nga isa ang Department of

Education (DepEd) sa mga magadawat sang pinakadalagko nga pagsaka sang badyet, bugtong nga ang mga opisina nga direkta yara sa idalom ni Sara Duterte ang makapulos halin sa dugang nga pondo. Tanan nga iban pang ahensya nga nakatabid sa DepEd ang pagabuhinan, kabahin na ang National Book Development Board, National Council for Children's Television, National Museum of the Philippines, Philippine High School for the Arts, Early Childhood Care and Development Council, kag National Academy of Sports.

Dalagko man ang buhin sang iban pa nga mga ahensya nga nagahatag sang mga serbisyo pang-ekonomiya kag pangkatilingban. Kabahin diri ang Department of Agrarian Reform, Department of Labor and Employment, Department of Health kag Department of Migrant Workers.

Dako nga hampas ang maagyan sang sektor sang ikaayong-lawas sa 2024, tungod naglab-ot sa ₱10 bilyon ang hana nga budget cut sa mismo nga Department of Health pa lang. Sa kabilogan, nagalab-ot lang sa ₱481 bilyon ang badyet para sa ikaayong-lawas, ukon 8% sang kabilugan nga pungsodnon nga badyet.

Kabahin sa pagabuhinan sang pondo ang Philippine General Hospital, Lung Center of the Philippines, National Kidney & Transplant Institute, Philippine Children's Medical Center, kag Philippine Heart Center.

Mangin ang mga "emergency assistance program" sang Department of Social Work and Development nga dapat kun tani ayuda sa mga ginakulang nga Pilipino ang natalana nga buhin sang lab-ot sa ₱28 bilyon.

Nagalab-ot man sa 30 *state universities and colleges* ang may

Sundan sa pahina 4

Ang multibilyon nga mga sikretong pondo

Unod sang balita sa nagligad nga semana ang "confidential and intelligence funds" (CIF) para kay Ferdinand Marcos Jr, Sara Duterte kag 22 pa ka ahensya sang estado sa masunod nga tuig. Makadawat si Marcos sang ₱4.85 bilyon nga CIF, samtang si Sara Duterte ang maka-monopolyo sang ₱650 milyon.

Matandaan nga dayag ang pagpangurakot sang rehimen Marcos Jr sa pondo sadtong 2022 sang ginbalhin si ang ₱221.4 milyon halin sa "contingent fund" sang pangulohan padulong sa upisina ni Duterte. Sa kantidad nga ini, ₱125 milyon ang gintigana para sa "confidential funds" sang bise presidente, nga base sa dokumento, nagasto sa sulod lang sang 19 ka adlaw-ukon ₱7 milyon kada adlaw. Tungod "confidential" ang pondo nga ini, lipod sa publiko kung sa diin ini nagkadto.

Indi na bag-o ang CIF. Pero sa pi-hak sang pagpamatok diri sang pumulyo, padayon ini nga nagdako sa nagligad nga dekada. Sa idalom sang rehimen Gloria Arroyo sadtong 2001, ₱959.5 milyon ang kabilogan nga CIF. Todo nga naghabok ini sa panahon ni Rodrigo Duterte, nga halin 2016 nagtigana sang ₱1.7 bilyon, kag naghabok padulong ₱6.8 bilyon sadtong

2017. Ang ₱10.14 bilyon nga CIF sa 2024 ang 957% nga mas dako kumpara sa CIF sadtong 2001.

Nakapadron ang paggamit sang reaksyunaryo nga gubyerno sang CIF sa gubyerno sang US, kung sa diin ang tawag diri amo ang "black budget." Hungod nga wala ginapakita sa publiko kung sa diin ginagamit ang black budget tungod masami ginapondohan sini ang mga ilegal nga operasyon sang gubyerno.

Sa Pilipinas, ginagamit ini sa "sensitbo nga operasyon pangseguridad," pareho sang pagpatindog ukon pag-arkila sang mga "safe house," pagbayad sa mga "impormante," pagbakal ukon pag-arkila sang mga salakyan sa mga "espesyal nga operasyon" kag iban pa nga may kaangtanan sa

"Special Purpose Funds" (SPF) ukon mga bahin sang badyet nga masami "lump sum" ukon bilog kag wala sang insakto nga pagatigan-an. Para sa 2024, magalab-ot sa ₱733 bilyon ang SPF. Isa ka dako nga mahimo pagatigan-an sang SPF ang "Miscellaneous Personnel Benefits Fund" (MPBF), nga pagadugangan sang nagalagting nga 409% halin sa kasamtangan nga ₱26.6 bilyon padulong ₱135.7 bilyon sa masunod nga tuig.

Sandig sa espesyal nga probisyon may kaangtanan sa paggamit sang MPBF, ang nasambit nga pondo ang mahimo pagagamiton para sa "kukulang sa mga awtorisado nga sweldo, bonus, alawans, kaangot nga primyum, kag iban pa nga kapareho nga mga benepisyo sang mga empleyado sang gubyerno, kabahin na ang mga

makangilidlis nga mga krimen sang ekstrahudisyal nga pagpamatay, pagabdak, pag-aresto kag detensyon. Sa kaso ni Sara Duterte, ginagamit man ini para sa sarbeylans kag panilag sa unyon sang mga manunudlo kag mga aktibista nga estudyante. Tungod wala sang pagsumada, syado ka dali sini nga ibulsa sang mga upisyal, pareho sa burukrasya sibil kag militar. **AB**

₱2.5 TRILYON
PORK BARREL NI MARCOS JR SANG 2024

Automatic Appropriations **₱ 1.7 trilyon**

Special Purpose Funds **₱ 733 bilyon**

Confidential and Intelligence Funds **₱ 10.14 bilyon**

KABILUGAN **₱2.5 TRILYON**

Halin sa pahina 3

budget cut sa 2024. (Lantawon ang kaangot nga artikulo.)

Trilyones nga pondo pangkaugalingon

Kasubong nga kaugalingon nga bangko ni Marcos Jr ang pungsodnon nga badyet tungod halos katunga, ukon 43%, sini ang direkta nga uyat niya. Buot hambalon, syado ka dali para sa iya nga ibalhin-balhin ang nagalab-ot sa ₱2.5 trilyon sa masunod nga tuig, kasan-o man ukon para sa bisan ano nga kabangdanan.

Makabig nga "pork barrel" sang pangulohan ang mga pondo nga yara sa "automatic appropriations," "special purpose funds" kag CIF, tungod una sa tanan, wala sang kontrol ang Kongreso sa mga pondo nga ini.

Isa ka dako nga bahin sang pork barrel ni Marcos ang ginatawag nga

ginakinahanglan nga serbisyo para sa pagpuno kag paghimo sang mga pusi-syon, kag mga pag-ayos sang kumpensasyon, kung mahimo nga awtorisado sang laye, sang Pangulo sang Pilipinas, ukon sang DBM."

Sa todo nga pagbusog sa MPBF, ginasingurado ni Marcos ang mga sweldo kag bonus sang pinakamataag-as nga upisyal kag alipures sang iya nga rehimen, kabahin ang iya nga kaugalingon.

Magluwas diri, bastante man ang mga kahimbon kag kaalyado ni Marcos Jr. sa pagpatambok sang sugyot nga badyet. Gintigan-an sang ₱1.418 trilyon ang makangilil-ad nga "Build Better More," ang programa para sa imprastraktura nga ginalawayan sang mga bilyunaryo nga kahimbon sang iya pamilya tungod sa dalagko nga kikkak halin diri. **AB**

Buhin-badyet sa edukasyon

Maathag nga wala sa prayoridad sang reaksyunaryong gubyerno ni Ferdinand Marcos Jr ang palaabuton sang kabataang Pilipino. Sa pihak sang 9.5% nga pagdako sang pondo sa sugyot nga pungsodnon nga badyet para sa 2024, ginbuhinan sang 5.8% ang badyet sang mga pampubliko nga unibersidad kag kolehiyo (*state universities and colleges* ukon SUC). Halin sa gamay nga ₱107 bilyon subong nga 2023, yara sa ₱100.9 bilyon lang ang gin-sugyot nga alokasyon para sa mga ini sa 2024.

Ilabi nga maka-ilinit, ang sugyot nga badyet ang wala pa sa sangkat-lo (1/3) sang kinahanglan nga ₱331.34 bilyon nga badyet para sa 117 SUC. Sa sugyot sang rehimen Marcos, pinakadako ang ginbuhin sa pondo sang SUC para sa imprastraktura (*capital outlay*). Sa ginapangayo nga ₱200.4 bilyon para diri, ₱5.5 bilyon lang, ukon wala pa sang 3%, ang gintigana.

Sa 117 SUC, 30 ang mabuhinan sang pondo. Pinakadako ang ₱2.9 bilyon nga buhin sa badyet sang University of the Philippines (UP). Sa nagligad nga tuig, naganubo nga naganubo ang badyet nga nabaton sini—halin ₱24.29 bilyon sadtong 2022, ₱24.26 sa 2023 kag ₱21.29 bilyon na lang para sa 2024.

Sunod nga pinakadako ang ginbuhin nga pondo sa Mindanao State University (₱2.3 bilyon), Mariano Marcos State University (₱1.5 bilyon), Eastern Visayas State University (₱1.3 bilyon), Central Bicol State University (₱1.2 bilyon), kag West Visayas State University (₱852.9 milyon).

Kulang nga badyet para sa libre nga matrikula

Subong nga 2023, yara sa ₱18.74 bilyon lang ang itigana nga pondo para sa libre nga matrikula para sa 1.74 milyon nga estudyante sa mga SUC. Base sa report, kulang sang ₱4.23 bilyon ang badyet nga ini para masakop ang tanan nga mga estudyante. Sa sugyot nga badyet para sa 2024, ginatantya nga magakulang liwat sang ₱4.16 bilyon ang ₱21.7 bilyon para maka-agom sang libre nga matrikula ang ginalauman sobra ukon kulang 1.8 milyon ka estudyante.

Tungod kulang sa pondo, manunudlo kag pasilidad, limitado lang ang ginadawat nga estudyante sang mga SUC. Sa nagligad nga tuig, 105,000 kabataan ang naglinya, pero 15,000 lang ang gindawat sa UP; samtang sa 173,000 nga nag-eksam, 20,000 lang ang ginbaton sa Polytechnic University of the Philippines. Wala pa sa katunga sang 4.43 milyon ka estudyante nga naka-eskwela sa kolehiyo ang naga-agom sang libre nga matrikula. Ma-

damo ang natulod nga mag-eskwela sa mga pribado nga kolehiyo kag buluthuan tungod sa kakulang sang pampubliko nga eskwelahan. Ginatantya nga naga-gasto ang isa ka estudyante sa kolehiyo sang abereyds nga ₱150,000 para sa kada tuig sang pag-eskwela.

Amo ang kabangdanan kung naa kasubong na lang ang kaakig sang mga kabataan sa nangin sugyot ni Benjamin Diokno, tiglikom sa pinansya sang rehimen Marcos, nga buhinan pa ang isip sang mga estudyante nga pagahatagan sang libre nga matrikula tungod indi kuno ini "sustainable." Dugang pa niya, dapat man buhinan pa ang kadamuon sang SUC sa pungsod.

Sabat sang mga grupo sang kabataan, ang indi sustainable amo ang ₱78,852.14 kada adlaw nga ginapasweldo kay Diokno kumpara sa ₱64.74 kada adlaw nga gingasto sang estado kada estudyante nga naga-agom sang libre nga matrikula.

Todo-suporta sa edukasyon militar

Samtang ginabuhinan sang pondo ang SUC, todo-bubo naman ang pondo sang gubyerno para sa Philippine Military Academy (PMA). Sa nagligad nga mga tinuig, tayuyon nga nagdako ang pondo sini, halin ₱1.36 bilyon sadtong 2022, ₱1.47 bilyon subong nga 2023 kag ₱1.58 bilyon para sa 2024.

Sobra-sobra ang pagpagusto sa mga kadete sang PMA. Subong nga 2023, gingastuhan sang gubyerno sang ₱1.13 milyon kada isa sa 1,300 kadete sini. Samtang, yara sa syado kalayo nga abereyds nga ₱61,686 kada estudyante ang ginagasto sang estado para sa tumululon sa SUC subong nga tuig. Sa lip-ot nga pulong, katumbas sang 18 ka estudyante sa mga SUC ang pondo para sa isa ka kadete sang PMA.

BUDGET CUT	Badyet sang 2023	Ginpangayo nga badyet sang SUCs para sang 2024	Sugyot sang 2024
<i>Personnel Services</i>	₱56.61B	₱75.21B >>>	↓ ₱59.60B
<i>Maintenance and Other Operating Expenses</i>	₱35.81B	₱50.20B >>>	↓ ₱35.80B
<i>Capital outlay</i>	₱14.62B	₱205.90B >>>	↓ ₱5.50B
Kabilugan	₱107B	₱331.34B	↓ ₱100.90B

Aktibista nga organisador, gin-abdak sa Negros; upod nga drayber nasapwan nga patay

Gin-abdak sang mga ahente sang estado si Bea Lopez, organisador sang mangunguma, kag ang drayber sang ginsakyan niya nga traysikol nga si Peter Agravante sa Sipalay City, Negros Occidental sadtong Setyembre 15. Base sa mga report, nagabyahe padulong Barangay Gil Montilla ang duha sang ginlambatan kag pwersahan sila nga ginsakay sang armado nga kalalakin-an sa isa ka puti nga van. Ginsakay man sa isa ka *pick-up truck* ang ginasakyan nga traysikol sang mga biktima.

Pagkasunod nga adlaw, nasapwan sang residente ang bangkay ni Agravante nga ginhaboy sa tupad sang dalan sa Satori Cliff sa Barangay Nagbo-alao, Basay, Negros Oriental. Nahigot ang iya mga kamot kag tiil gamit ang *duct tape*. Gintabunan man baba sang biktima gamit ang *duct tape*. May yara ini sang igo sang bala sa ulo.

Samtang, isa ka abugado kag isa pa ka mangunguma ang nabalita nga ginpatay sa nagligad nga duha ka semana.

Sa Abra, gintiro sa atubang sang iya balay sa Bangued sadtong Setyembre 14 si Atty. Maria Saniata Alzate, isa sa mga abugado nga nagahatag sang libre nga legal nga serbisyo sa mga imol nga may kaso. Ika-tatlo na siya nga abugado nga ginpa-

tay sa idalom sang rehimen Marcos.

Ginkilala si Alzate bilang abugado sang isa ka kliyente nga nagpasaka sang petisyon para sa writ of amparo. Ang kliyente nga ini ang gin-abdak, gintortyur kag ilegal nga ginditine sang mga pulis sa Bangued, Abra su-bong nga tuig. Gin-uyunan sang korte ang petisyon kag ginpaidalom sa imbestigasyon ang anom sa walo ka pulis nga may kahilabtan sa kaso.

Sa Masbate, ginpatay sang tatlo ka elemento sang estado ang 67-anyos nga mangunguma nga si Naldo Canama sa Sityo Angkay, Barangay Tubog sa banwa sang Cawayan sadtong Setyembre 7. Base sa report, sakay sang motor ang tatlo ka suspetsado nga nagtiro kag nagpatay kay Canama. Si Canama ang ika-19 nga biktima sang pampulitika nga

pagpamatay sa prubinsya sa idalom sang rehimen Marcos.

Pag-aresto. Gin-aresto sang mga pulis kag suldado sa hinimo nga kaso sang pagpatay kag hana nga pagpatay ang mga mangunguma nga sila ni Judy Blazer, 61, kag Junjie Camanso, 30, sa Sityo Mainit, Barangay Santol, Binalbagan, Negros Occidental sadtong Setyembre 10. Ginpasibangdan sila nga may kaantanan sa rebolusyonaryong kahublagaan. Gin-aresto si Blazer bisan halos nga indi na makakita kag makalakat tungod sa katigulangan.

Pagpamomba. Onse ka beses nga nanganyon ang 82nd IB kag 12th IB sa Barangay Cabatangan, Lambunao, Iloilo sadtong Setyembre 15. Naglawig ang pagpanganyon sang duha ka oras kung sa diin nagtupa ang iban nga bala sang kanyon sa halos 100 metro lang kalayo halin sa mga kabalayan.

Magluwas diri, masobra 200 ka tropa sang militar ang padayon nga nagalabugay kag nagasabwag sang kahadlok sa mga komunidad sang tumandok kag mangunguma halin pa sadtong Setyembre 3 sa mga banwa sang Calinog kag Lambunao, Iloilo.

Pagpaniro. Nagsabwag sang kahadlok ang 94th IB sa pagpalupok sini sang M203 kag pagpaulan sang bala sa Barangay Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental sadtong Agosto 17.

Lima ka bala sang M203 ang ginpalupok sang mga suldado sa Sityo Cantupa-Pisok, Barangay Buenavista. Naapektuhan sini ang pamilya Martinez kag Mariano sa komunidad, kabahin na ang 11 ka menor de edad.

Pagkatapos sini, ginransak sang mga suldado ang balay sang pamilya Martinez kag gin-okupa ini sang pila ka oras. Samtang nagahibi ang mga bata sa balay, nagasinggitan ang mga suldado kag nagpalupok sang pusil. Ginpabudlayan kag ginpahog man sang mga suldado ang mga myembro sang pamilya Mariano. **AB**

Oplan Pinta, sabat sang kabataan sa militarisasyon sa Sorsogon

AGUD IPAKITA ANG kaakig sang pumuluyo sa padayon nga pasistang pagpang-abusar sang 31st IB sa mga barangay sang Donsol, Sorsogon, naglunsar ang mga kabataan sang "oplan pinta" sa malawig nga karsada padulong sa sentro sang Donsol.

Pila sa maisog nga mga tinaga nga ginpinta sang kabataan ang "31st IB, layas! Manogpatay-tawo!" "AFP Terorista!" "Oust Marcos Jr!". Paghatag-tingog ini sa pumuluyo sang Donsol nga nagasikway sa operasyon baluskay sang mga pasista nga tropa sang militar sa ila nga banwa.

Sandig sa kabataan, sabat nila ini sa pagpaulan sang bala sang duha ka elemento sang 31st IB sadtong Agosto 4 sa balay ni Kapitan Erwin Vista sang Barangay Alin nga amo man ang presidente sang Association of Barangay Captains (ABC). Matandaan nga naglunsar sang operasyon RCSP ang mga suldado sa nasambit nga barangay sadtong Agosto.

Magluwas sa mga operasyon kombat sa banwa sang Donsol, naglunsar man sang "Retooled Community Support Program" ukon RCSP sa Barangay Migabod kag Barangay Catamlangan sa banwa sang Pilar.

Jhed kag Jonila: Nawong sang peke nga pagpasungka

Supalpal ang NTF-Elcac sa kaugalingon sini nga press conference sadtong Setyembre 19 sang maisog nga ginbuyagyag nila Jhed Tamano kag Jonila Castro ang pag-abdak, detensyon, pamahog kag pagpilit sa ila sang militar para nga mangin mga "surrenderi."

Gin-abdak sila ni Tamano kag Castro, duha ka aktibista nga maki-kinaiyahan, sa Orion, Bataan sadtong Setyembre 2. Base sa mga nakasaksi, nanginpadlos ang duha sa mga armadong kalalakin-an nga pilit nagapasakay sa ila sa isa ka van. Ginhana pa sang isa nga magsaka sa gate sang malapit nga balay pero wala siya nakapalagyo. Bugtong nga mga tsinelas nila ang nabilin nga patimaan sang mapintas nga pag-abdak sa ila. Sa sulod sang van, nagpakilala sa ila ang mga suldado bilang ahente nga tigpanilag sang 70th IB. Sa sulod sang 14 ka adlaw, ginpanginwala sang militar nga uyat nila ang duha.

Paglulubid sang kabutigan

"Ang matuod sina, gin-abdak kami sang mga militar," maisog nga pahayag nila Castro kag Tamano, sa kabot sang tupad nila nga kumander sang 70th IB. "Indi matuod ang unod sang affidavit (nga nagsurender kami) tungod ginhimo ato kag ginpirmahan sa sulod sang kampo sang militar."

Sugod pa lang sa pagpangita sang mga organisasyon sa ila ni Tamano kag Castro sadtong Setyembre 4, maathag na nga nakahibalo ang pulis kung sa diin ang duha. Wala gintugutan sang PNP Orion nga magpa-blotter ang nanay ni Castro nga si Rose kag nagbalibad ini nga pirmahan ang Desaparacidos Form para pamatud-an nga wala sa kustodiya nila ang duha.

Base sa tigulang nga Castro, nakahibalo ang mga awtoridad kung paano siya angotan tungod sang nagliligad, masami siya nga ginakadtuan sang nagpakilala nga mga suldado kag ahente sang NTF-Elcac para buligan siya nga "ipasurender" ang iya bata. Ginaduso niya nga wala sang malain nga ginahimo ang iya bata kag supor-

tado niya ini sa pag-ka aktibista tungod nagabulig lamang ini sa isig ka tawo.

Pagbato sa reklamasyon

Sila ni Castro kag Tamano ang nagapanalawsaw sa epekto sang mga proyektong reklamasyon sa Manila Bay sa palangabuhian sang mga mangingisda kag sa kinaiyahan. Si Castro ang nagdesisyon nga maglubos panahon nga boluntir sa AKAP KA Manila Bay matapos maagyan ang kabudlayan sa pagtuon sadtong panahon sang lockdown. Si Tamano naman ang boluntir sang Ecumenical Bishops Forum nga nakatapos sa kurso nga business economics pero wala nagtambong sa seremonya sang pag-gradwar tungod para sa iya, mas importante ang panahon niya sa komunidad. Nahibal-an nila nga duha ang kabudlayan sang yara sa komunidad nga tuga sang mga proyektong pareho sang New Manila International Airport sang San Miguel Corporation sa Bulacan.

Nagapreparar sila para sa relief operations sa bataan bag-o sila gin-abdak. Nangin talalupangdon ang mas madasig nga pagbaha sa pila ka bahin sang Bataan ilabi sadtong ulihi nga duha ka bagyo nga nag-agi. Magluwas diri, madugay na nga ginabatyag sang mga mangingisda sa prubinsya ang pagnubo sang ila kita tungod sa offshore kag seabed quarrying.

Sadtong Hunyo, gin-aprubahan sang provincial council sang Bataan ang 235-ektarya nga reklamasyon sa Mariveles Bay. Paagi sa Premium Megastructures, Inc., pagaturon kuno ang pinakadako nga "transshipment hub" ukon pantalan.

"Kinahanglan magpokus sa mga isyu sang pumuluyo, ang pagpa-untat

sa mga reklamasyon kag pagpangapin sa palangabuhian sang mga mangingisda sa Manila Bay," pahayag ni Castro matapos ang iya pagpasalamat sa mga nagkampanya kag nagsuporta sa pagpalutaw kag paghilway sa ila.

Sandig sa grupo nga Kalikasan, ang katuyuan sang pag-abdak kag ang peke nga pagpasungka sa ila ni Castro kag Tamano ang para tabunan ang epekto sang mga mapanghalit nga proyekto sang pagdumalahan kag dalagko nga korporasyon. Pero wala nahimo sang estado nga perdihon ang dedikasyon sang mga tigpangapin sang kinaiyahan para ipadayag ang kamatuoran nga ini.

'Iltaw ang mga desaparesidos'

"Indi lang kami ang nadula. Amo nga ang panawagan namon nga iltaw man ang tanan nga biktima sang pwersahan nga pagkadula tungod kahibalo kita kung sin-o ang may kahimuan sini," pahayag ni Castro sa press conference nga ginpatigayon sa Commission on Human Rights matapos sila mabawi halin sa militar. Ginsugata ang duha sang kasubong nila nga mga aktibista, mga abugado, tigpangapin sang tawhanon nga kinamatarung kag ila mga pamilya.

Sa subong, walo pa ang nadula nga mga indibidwal nga gin-abdak ang wala pa napakita. Ang iban nga ginlutaw ang ginpresenta man nga mga peke nga nagsungka pareho sa ila ni Castro kag Tamano, kag nila Dyan Gumanao, Armand Dayoha kag Steve Tauli.

\$2 M

sikreto nga "donasyon"
ni House Speaker Martin
Romualdez sa Harvard
University,

isa sa malahalón nga
eskwelahan sa US.
Ginapatihan nga
gingamit sa "proyekto
nga pampanami" nga ini
ang pondo halin sa
kinawatan nga manggad
sang pamilyang Marcos.

500

war games
kag mga
paghanas
militar

ang igalunsar
sang US sa sulod
sang Pilipinas sa
2024, doble kaysa
sa nagligad mga
tuig.

80%

sa mga nakatapos
sa TESDA nga
may trabaho

ang nagasweldo sang
manubo sa minimum.

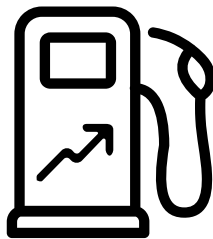

₱33

barat nga dugang-sweldo
ang ginhatag sang
regional wage board
sa Central Visayas,

layo sa ₱150 nga ginaduso sang
mga mamumugon sa rehiyon.

11 pasunod nga semana na nga
nagataas ang presyo sang
produkto nga petrolyo sa Pilipinas

tuga sang hungod nga pag-ipit sa suplay
sang krudo nga lana para maglab-ot sa
\$100 kada bariles ang presyo sini

₱11.6 bilyon

nga *performance-based
bonus (PBB)* para sa
2021 ang sa kadugayon
mabaton na sang
920,000 pampubliko nga
manunudlo.

Ginpagwa sang DBM ang pondo
sa atubang sang padayon nga
pagduso sang mga mga
manunudlo.

13,000

mamumugon sa 3
pinakadalagko nga
kumpanya sang
salakyan sa US ang
nagwelga sadtong
Setyembre 14

sa tunga sang negosasyon
sa CBA para sa dugang-
sweldo, kasigurohan sa
trabaho kag pagbalik sang
cost-of-living allowance
(COLA).

INSULTO!

base sa grupo nga
Migrante, ang 15 ka
tuig nga sentensyang
pagpreso sa Kuwaiti nga
nang-rape, nagpatay kag
nagsunog sa bangkay
sang Pilipina nga
kasambahay nga si
Jubilee Ranara

43

nagapanguna nga
balaklon (pagkaon
kag iban pa)

ang ginalauman nga magataas ang
presyo halin ₱0.10 tubtob ₱9.75 sa
sulod sang tuig.

Taas nga presyo sang bugas pero lugi ang mga mangunguma sa humayan

Nagasaranghay na ang pumuluyong Pilipino sa pagsirit padulong ₱60-₱70 kada kilo ang bugas, nga ginadungan sa pagsaka sang presyo sang gasolina kag iban pa nga mga balaklon. Nagmando si Marcos sang *price control* (maksimum nga presyo) sa duha ka klase sang bugas sadtong Setyembre, pero gintago lang sang mga dalagko nga komersyante ang suplay sang ila bugas kag nagapabilin nga mahal ang masami nga presyo sini sa merkado.

Tapos nga ginbunggo sang kaugalingon niya nga mga upisyal, amat-amat na nga gina-atras ni Marcos ang *price control*. Ginbida niya ang plano kuno nga pauswagon ang lokal nga produksyon nga daw pareho nga pagbuhi liwat sa programa nga Masagana 99 sang iya amay nga diktador. Sa dekada 1970, ginlubong sang programa nga ini ang ginatos ka linibo ka pamilya sa pagkalugi sa utang.

Nagapadayaw nga nagpahayag si Marcos nga "indi makapamaayo" nga nagasalig ang pungsod sa importasyon. Pero pila ka adlaw ang nagligad, gin-anunsyo sang iya mga upisyal ang plano nga buhinan tubtob pagkuha sang taripa sa imported nga bugas para kuno "panubon ang presyo" sini sa merkado. Kadungan sini, nag-gwa ang balita nga malapawan na sang Pilipinas ang China bilang pinakamadako nga importer sang bugas sa kalibutan.

Wala sa mga tikang nga ini ang nagasabat sa matuod nga kabangdanan kung ngaa mahal ang bugas sa pungsod, kag ilabi wala diri ang nagatumod sa sandigan nga mga problema sang mga mangunguma sa humayan.

Pagkalugi sang mga mangunguma

Kabaliskaran nga samtang nagasaka ang presyo, nagasangyad naman ang kahimtangan sang mga mangunguma sa humayan. Lugi ang kadam-an sa ila tungod sa taas nga gasto sa produksyon, nagapanguna ang arkila sa duta kag abono. Nagapabilin nga ginagmay kag pugtak-pugtak ang produksyon, indi mekanisado kag sa dako nga bahin nagasalig lang sa ulan. Ilabi pa nga nagalala ang ila kahimtangan sa pagbaha sang imported nga bugas nga nagbutong sa presyo sang baligyaanay sang humay. Wala pagpang-a-

lang-alang ang manipulasyon sa presyo kag suplay sang dalagko nga komersyante kag importer.

Sa mga humayan sa Laguna kag Mindoro, nagalab-ot sa ₱50,000 tubtob ₱100,000 ang gasto sang mangunguma sa isa ka siklo sang pagtanom, depende sa kalaparon sang duta. Mahimo makabaligya ang isa ka mangunguma sang masobra ₱100,000 pag-abot sang tig-alani kung yara sa presyo nga ₱14-₱15 kada kilo ang baklanay sang humay. Pero pagkatapos ibuhin ang tanan nga gasto sa produksyon, swerte na kung may mabilin sa iya nga ₱6,000, katumbas sang ₱74 kada adlaw para sa apat ka bulan nga trabaho. May mga kaso sa Mindoro kung sa diin nagalab-ot lang sa ₱968 ang neto nga kita sang mangunguma sa apat ka bulan, katumbas sa ₱12 kada adlaw. Sa relatibo dalagko nga parsela sang duta, mahimo maglab-ot sa ₱27,000 ang ila neto nga kita. Amo pa man, katumbas lang man ini sang ₱337 kada adlaw sa suma nga lima ka adlaw kada semana ang pagtrabaho.

Isa sa pinakadako nga isahay ka gasto sang mangunguma sa humayan ang bayad sa arkila sa duta. Dinekada na nila nga gina-antus ang mga areglo nga "porsyentohanay" ukon "buhisan" nga 70-30 ukon 60-40, pabor sa agalon mayduta. Bisan sa mga kaso nga pabor ang porsyentohanay sa mangunguma, nagapabilin ini nga taas kag indi makatarunganon tungod wala sang anuman nga amot ang tag-iya sang duta sa produksyon.

Amo ini ang sa kaso ni Tyoy Nilo, 59, nga "buhisan" ang duta nga ginatallauma. Sadtong nangagi nga tig-alani, ginbayad niya ang 15 kaban (ukon 825 kilo) halin sa kabilugan nga ani nga 90 kaban didto sa mga tag-iya

PILA KA MGA GALASTUHAN PARA SA 1.5 EKTARYA NGA TALAMNAN SA MINDORO

₱5,000

Binhi
5 sako

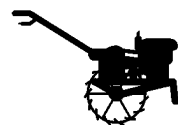
₱22,400

Abono
8 sako ng urea

₱1,160

Pestisidyo

₱4,225.80

Krudo
para sa traktora

₱8,470

Upa
sa thresher/harvester

sang duta. Katumbas sini ang ₱12,375 nga arkila sa duta sa baklanay nga ₱15/kilo sang humay. Ginabug-os sini ang 22% sang kabilugan nga gasto niya sa produksyon.

Mas lala sa mga humayan nga sabbat sang agalon mayduta ang gasto. Kabaylo sa kapital, 10% lang sang pangkabilugan nga ani ang nagakadto sa mangunguma. Amo ini ang kahimtangan ni Tyoy Teroy nga nagatalauma sang 1.2-ektarya nga humayan. Kabaylo sang iya pagtrabaho, "ginsweldo" sa iya sang tag-iya ang 17 kaban sa 167 kaban nga naani nga humay, katumbas sang ₱15,895 ukon ₱198.68 kada adlaw. Ang 10 kaban ang ginabaligya niya sa nakontrata nga magbakal nga kumpanya sa agribisnes nga amo man ang ginbaklan sang abono kag pestisidyo. Pilit niya nga ginapa-igo ang pito kaban nga nabilin para sa konsumo sang iya pamilya pero tungod nga kulang, kinahanglan niya magbakal sang bugas sa tindahan sa presyo nga ₱50 kada kilo.

Tungod sa kataas sang gasto sa produksyon, nagakapilitan ang mga

Sundan sa pahina 10

Armado nga aksyon, ginlunsar sang BHB sa Masbate kag Negros Occidental

ISA KA SULDADO ANG napatay samtang duha ka suldado kag tatlo ka pulis ang napilasan sa mga opensiba nga aksyon sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Masbate kag Negros Occidental sa nagligad nga semana.

Ginpalukpan sang isa ka yunit sang milisya sang banwa ang kontra-insurhensya nga yunit sang pulis nga yara sa Sityo Kampon, Barangay Batuhan, Masbate City sadtong gab-e sang Setyembre 3. Indi magnubo sa tatlo ka pulis ang napilasan sa armado nga aksyon.

Ang nasambit nga barangay kag mga kasikbit nga komunidad sini sa Masbate City ang madugay na nga ginapaidalom sang militar kag pulis sa militarisasyon. Gin-okupa nila ang mga barangay sa tabon sang Retooled Community Support Program. Tuman nga perwisyo ang gintuga sini sa pagpangabuhi sang mga mangunguma kag pumuluyo sa baryo.

Sa Negros Occidental, ginpalukpan sang mga hangaway sang BHB-Central Negros ang naga-operasyon nga tropa sang 62nd IB sa Purok Tumpok, Barangay Riverside sa Isabela sadtong Agosto 30. Nagapahuway ang nasambit nga tropa sang 62nd IB sang ginbulabog sang BHB mga alas-9:30 sang gab-e.

Sa report sang BHB-Central Negros, isa ka suldado ang napatay samtang duha ka iban pa ang napilasan. Sa kahadlok, nagdinalagan kung diin nga direksyon ang tropa sang 62nd IB. Gintago man sang mga ini ang isip sang kaswalti sa ila nga kubay.

Samtang, ginbalita sang BHB-West Cagayan ang pagkapatay sang walo ka suldado sang 17th IB sa isa ka engkwentro sa Barangay Sicalao, Lasam, Cagayan sadtong Hulyo 23. Luwas nga nakamaniobra ang yunit sang BHB matapos ang armado nga inaway.

Halin sa pahina 9

mangunguma nga mangutang sa mga bangko ukon microlending agency para makatanom. (*Lantawon ang listahan para sa gasto sa pipila ka farm input.*) Sa kaso ni Tyay Lea nga taga-Laguna, ginkinahanngan niya nga mangutang sang P25,000 sadtong nagligad nga patanom para dugangan ang iya kinahannganon sa pagpatanom. May interes ini nga P850 kada bulan nga pagabayran sa sulod sang apat ka bulan. Kung maatrasar ang pagbayad, may multa siya nga P1,000 kada adlaw.

Sa Mindoro, ginabakal sang mga komersyante ang humay sa presyo nga P14-P15 kada kilo. Para sa 130 sako sang humay (7,150 kilo), naga-gasto ang isa ka komersyante sang P100,100. Dugang niya nga gasto ang pagproseso nga magbugas (pagbulad, pag-galing, paghakot kag transportasyon) nga masami nagalab-ot sa P27,000. Ginabaligya niya ang bag-o pagaling nga bugas sa presyo nga P50 sa mga manogbakal ukon kabilugan nga P232,000 sa isa ka siklo sang pa-ani.

Sa sini, may kita siya nga P105,105 ukon P22.62 kada kilo sang bugas nga nabaligya niya sa merkado. Kung sumahon, yara sa P27.38 lang kada kilo ang aktwal nga presyo sang bugas kung i-base ini sa gasto sa produksyon kag pagbugas bag-o ini ibaligya sa merkado.

AB

Presyo sang bugas, panubuon. Nagprotesta sadtong Setyembre 12, ang mga mamumugon sa pagpanguna sang Kilusang Mayo Uno batuk sa nagsinaka nga presyo sang mga balaklon, ilabi na sang bugas. Panawagan nila, pataason ang sweldo sang mga mamumugon para makabulig sa wala untat nga pagsaka sang presyo sang mga balaklon.

Hustisya para kay Alzate. Nagtigayon sang hublag sadtong Setyembre 14 ang mga katapo sang National Union of People's Lawyers (NUPL), upod ang iban pa nga demokratikong grupo, sa Quezon City para ipakamalaut ang brutal nga pagpatay sa abugado nga si Atty. Maria Saniata Alzate. Ang hublag ang kadungan sa pagdumdom sang NUPL sa ika-16 nga anibersaryo sang pagkatukod sini. Naghiwat sang kasubong nga aktibidad sa Baguio City kag Iloilo City.

Patalsikon sila ni Diokno kag Balisacan. Nagmotorcade sadtong Setyembre 18 ang anom ka grupo sa agrikultura para iduso ang pagpatalsik sa pwesto sa tiglikom sang Department of Finance nga si Benjamin Diokno kag hepe sang National Economic Development Authority nga si Arsenio Balisacan matapos nila isugyot ang lubos nga pagkakakas sang taripa sa imported nga bugas.

Protesta sang mga estudyante sa UP kag Ateneo. Sadtong Setyembre 12, nagtililipon ang mga estudyante sang University of the Philippines (UP)-Diliman sa Palma Hall sa kampus sini sa Quezon City para magprotesta kadungan sa pagbukas sang klase para sa bag-o nga akademikong tuig sa unibersidad. Ginpahayag nila ang pagpamatok sa plano nga pagbuhin sa badyet sa UP. Naghiwat man sang kasubong nga hublag sa UP-Los Baños sadtong Setyembre 7.

Pasunod nga protesta naman ang ginlunsar sang mga estudyante sang Ateneo de Zamboanga University (AdZU) kag Ateneo de Davao University (AdDU) sadtong Setyembre 15 kag Setyembre 16 batuk sa Mandatory ROTC.

Fuel subsidy, syado ka kulang. Nagprotesta sa Cebu City ang mga drayber sa idalom sang PISTON, upod ang mga myembro sang pungsodnon nga konseho sini, sadtong Setyembre 18 para sawayon ang syado ka gamay kag wala pa nabaton nga ginpasalig nga fuel subsidy sang rehimen. Natuon ang protesta sa ika-11 nga semana kag isa naman ka "big time" nga pagtaas sang presyo sang gasolina nga P2-P2.40 kada litro sadto nga adlaw.